

การจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

กนกพัชร กอประเสริฐ^{1*}, นิตยา งามยิ่งยง¹, กมลทิพย์ ทับทิม¹, ศศิตา ชาวนาตรี¹ และ จุฑารัตน์ เพ็ญมเสม¹

¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*thiptim2544@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี 2.เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี และ 3.ศึกษาต่อ ยอดแนวทางการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี ใช้การวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงอยู่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 7 ราย พ่อค้าคนกลาง 4 ราย และผู้บริโภคนาน 19 ราย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสอบถาม และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package for Social Sciences) และ Microsoft Excel ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 7 ราย พ่อค้าคนกลาง จำนวน 4 ราย และผู้บริโภคนาน 19 ราย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี ในกิจกรรมต้นน้ำพบปัญหาเกี่ยวกับการส่งกลิ่นเหม็นของมูลไก่และการเลี้ยงไก่ในสภาพอากาศที่ร้อน กลางน้ำพบปัญหาต้นทุนแฝงเรื่องค่าขนส่งของพ่อค้าคนกลาง และปลายน้ำ ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์ต้นทุนของโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าต้นทุนต้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 95.86 ต้นทุนกลางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.11 ต้นทุนปลายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของต้นทุนทั้งหมด และใช้รูปแบบ SCOR Model ระดับที่ 1 ในการพัฒนาโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ 1.ส่วนของผู้ผลิต ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การจัดหา การผลิต และการส่งมอบ 2.ส่วนของผู้ค้าคนกลาง ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การจัดหา และการส่งมอบ

คำสำคัญ: โซ่อุปทาน การจัดการโซ่อุปทาน ไก่เนื้อ ต้นทุนฐานกิจกรรม

Managing the Supply Chain for a Kanchanaburi Broiler Farm

Kanokpatch Koprasert^{1*}, Nittaya Ngamyinyong¹, Kamonthip Thabthim^{*}, Sasita Chaonatre¹
and Jutarat Phueamsame¹

¹Faculty of Management Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

*thipthim2544@gmail.com

Abstract

The purpose of this research is 1. to study the problem Obstacles and supply chain of broiler farm business in Kanchanaburi Province 2. To analyze the activity-based cost of the broiler farm supply chain in Kanchanaburi Province and 3. To further study the guidelines for supply chain management of the broiler farm business in Kanchanaburi Province. The combined method research was used by quantitative research using questionnaires and qualitative interview research. Using a random sampling method, there were 7 cases in Kanchanaburi Province, 4 middlemen and 19 consumers. Data were analyzed using SPSS (Statistics Package for Social Sciences) and Microsoft Excel to analyze descriptive statistical data. Qualitative research. The research tools were interview forms for 7 farmers in Kanchanaburi Province, 4 middlemen and 19 consumers. Supply Chain Management of Broiler Farm Business in Kanchanaburi Province In upstream activities, problems with the stench of chicken manure and raising chickens in hot climates were found. In the middle of the water, there was a problem with the hidden cost of transportation of middlemen and downstream. No problems were found. Based on the cost analysis of the broiler farm supply chain in Kanchanaburi Province. It was found that the upstream cost accounted for 95.86 percent of the mid-stream cost representing 4.11 percent downstream costs Accounting for 0.02 percent of the total cost and using the SCOR Model Level 1 in the development of broiler farm business supply chains in Kanchanaburi Province, namely 1. The producer part, including planning, procurement, production and delivery activities 2. The part of the middleman includes planning, procurement and delivery activities.

Keywords: Supply chain, Supply chain management, Broiler chicken, Activity base cost

1. บทนำ

อุตสาหกรรมไก่เนื้อนับเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย เนื่องจากใช้เป็นอาหารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ด้วยปริมาณการส่งออกที่มีมากกว่าร้อยละ 85 ในกลุ่มสินค้าปศุสัตว์ทั้งหมด โดยตัวเลขการส่งออกรวมทั่วโลกในปี พ.ศ. 2562 อยู่ที่ประมาณ 33,000 ล้านเหรียญสหรัฐ โดยประเทศที่ส่งออกเนื้อไก่เป็นมูลค่าสูง ได้แก่ บราซิล สหรัฐอเมริกา ไทย เนเธอร์แลนด์ และโปแลนด์ ตามลำดับ หลังจากวิกฤตโรคไข้หวัดนกในปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ในปี 2563 ประเทศไทยยังคงส่งออกเนื้อไก่เป็นปริมาณกว่า 848,019 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่า 96,172 ล้านบาท แม้จะได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 (Office of the Higher Education Science Research Policy Council and national culture. 2021) และในปี พ.ศ. 2565 (เดือน ม.ค. – ก.พ. 2565) ประเทศไทยยังคงส่งออกเนื้อไก่เป็นปริมาณกว่า 158,034 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่า 19,810.18 ล้านบาท [1] ในปี 2564 แหล่งที่เลี้ยงฟาร์มไก่เนื้อที่สำคัญของประเทศไทยแบ่งออกเป็น 5 จังหวัดได้แก่ ลพบุรี กาญจนบุรี ชลบุรี นครราชสีมา และสระบุรี มีจำนวนฟาร์มไก่เนื้อรวมทั้งหมด 3,134 ฟาร์ม เฉพาะในจังหวัดกาญจนบุรีมีฟาร์มไก่เนื้อทั้งหมด 916 ฟาร์ม จำนวนเกษตรกร 591 ราย เกษตรกรส่วนใหญ่ทำฟาร์มไก่เนื้อในรูปแบบประกัน อัตราการบริโภคเนื้อไก่เฉลี่ยต่อประชากรต่อปี มีปริมาณสูงที่สุดในกลุ่มเนื้อสัตว์บก คือ 14.8 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เนื่องจากเนื้อไก่เป็นอาหารที่ให้โปรตีนและกรดอะมิโนที่สูงกว่ากลุ่มเนื้อสัตว์บกประเภทอื่นๆ และถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนเร็ว จึงทำให้อุตสาหกรรมการผลิตเนื้อไก่เติบโตมาอย่างต่อเนื่องในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ 2 กลุ่มใหญ่ คือ เนื้อไก่สด (แช่เย็นหรือแช่แข็ง) และเนื้อไก่แปรรูป (ผ่านการหมักหรือทำให้สุกพร้อมปรุงรส)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อในกิจกรรมต้นน้ำพบได้ในหลายปัจจัยโดยที่พบหลักๆคือปัญหาด้านอาหารและโรคที่เกิดขึ้นกับไก่ ซึ่งในปัจจุบันอาหารมีราคาที่สูงทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงเพิ่มขึ้น โรคที่พบในไก่ เช่น ท้องร่วงในไก่ หลอดลมอักเสบ [2] ซึ่งปัญหาเรื่องโรคนับเป็นปัญหาสำคัญในการเลี้ยงไก่เนื้อ ฟาร์มไก่เนื้อ ต้องมีระบบการทำ ความสะอาด อุปกรณ์และบริเวณโดยรอบอย่างมีประสิทธิภาพทุกสัปดาห์ ก่อนนำไก่เข้าเลี้ยงในโรงเรือน ในกิจกรรมกลางน้ำ พ่อค้าคนกลางและผู้รวบรวมเป็นผู้กำหนดราคาการรับซื้อทำการกดราคาเกษตรกร โรงฆ่าชำแหละ โรงงานแปรรูปต้องสะอาด ถูกสุขอนามัยและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และปัญหาที่พบในกิจกรรมปลายน้ำคือปัญหาด้านการส่งออกเนื่องจากปัจจุบันเศรษฐกิจและสังคมมีค่าครองชีพที่สูงทำให้สิ่งอุปโภคบริโภคมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี โดยการวิเคราะห์และสร้างระบบการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ด้านการจัดการด้านสุขภาพ การวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี
- 2.3 ศึกษาเป็นแนวทางการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

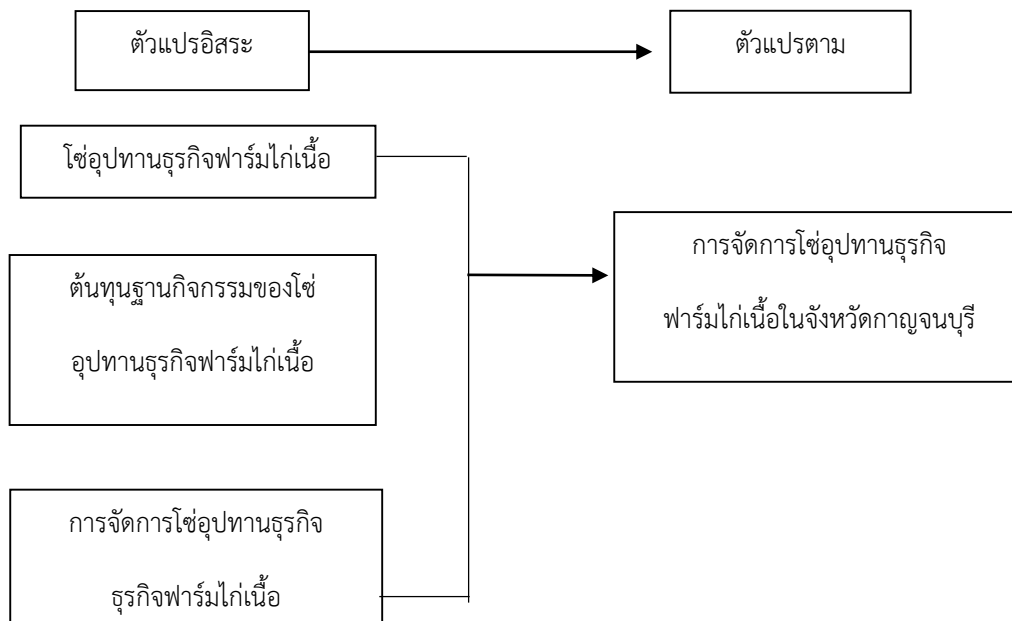
การศึกษาในครั้งนี้ ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคของโซ่อุปทานสินค้าเกษตรไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี รวมถึงการวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของโซ่อุปทานไก่เนื้อ ตั้งแต่การจัดหาสายพันธุ์ การดูแลระบบโรงเรือนจนถึงการจัดจำหน่ายขายส่งตลาดจนถึงผู้บริโภค

ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาเรื่องการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้ศึกษามุ่งศึกษาเกษตรกรบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนโซ่อุปทานในการทำธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อเพื่อการส่งออกในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวนเกษตรกรที่ประกอบอาชีพฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี 591 ราย โดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 30 คน ประกอบด้วย เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อ 7 คน พ่อค้าคนกลาง 4 คน และผู้บริโภครวม 19 คน

4. กรอบแนวคิดวิจัย

ผู้วิจัยได้นำการทบทวน ทฤษฎี แนวคิด วรรณกรรมที่ผ่านมากำหนดกรอบแนวคิดวิจัยได้ ดังนี้

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

Suban lam Wijarn [3] การเกษตรแบบพันธสัญญา : ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรแบบพันธสัญญา ให้มีความเหมาะสมกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อของไทย การนำแนวคิดเศรษฐศาสตร์สถาบันและเศรษฐศาสตร์จุลภาคมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อด้วยการเกษตรแบบพันธสัญญา ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อของไทย

Jareewan Chankong, Napaphat Chuaychunu, Praphot Maliwan [4] ห่วงโซ่อุปทานไก่พื้นเมือง กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานไก่พื้นเมือง ผลวิจัยพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ดำเนินการในรูปแบบของเกษตรกรรายย่อย

Supawit Phuwaprachat [5] การจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดอ่างทอง ได้ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดอ่างทอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทาน ปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดของโซ่อุปทานของแพะเนื้อในพื้นที่ จังหวัดอ่างทองของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษารูปแบบกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับต่อยอดธุรกิจฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง 3) เพื่อเสนอแนวทางใน

การพัฒนาศักยภาพในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดอ่างทองของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า มีการกำหนดกลยุทธ์จากการวิเคราะห์ SWOT ของอุตสาหกรรมแพะในจังหวัดอ่างทอง

Chalermchai Homta [6] การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชของเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อโคราช มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชของเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อโคราช ผลในการวิจัยพบว่า ระบบฟาร์มส่วนใหญ่ในการเลี้ยงไก่เนื้อโคราชเป็นฟาร์มระบบเปิดไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานฟาร์ม

Tippawan Muangam [2] ปัญหาและความต้องการด้านการผลิตและด้านการตลาดของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อเกือบทั้งหมด (94.65%) รับจ้างเลี้ยงกับบริษัท เกษตรกรมากกว่าครึ่ง (60.30%) กู้เงินมาลงทุนในการเลี้ยงไก่ ปัญหาการเลี้ยงด้านการผลิตและการตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ (95.42%) มีปัญหาด้านการผลิตอาหารไก่ ซึ่งอยู่ในระดับแก้ไขด้วยตนเองได้ จากการทดสอบพบว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (คะแนนเฉลี่ย 1.84) มีความต้องการแตกต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่ (คะแนนเฉลี่ย 1.55) และฟาร์มขนาดกลาง (คะแนนเฉลี่ย 1.52)

สรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ใช้ศึกษาหาข้อมูลในการทำวิจัยการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาวิธีการเลี้ยง การดูแลไก่ของเกษตรกร

6. วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data sources) และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data sources) จากแหล่งข้อมูลเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้กระบวนการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดถามในส่วนต้นน้ำรวมถึงต้นทุ่นฐานกิจกรรมจากเกษตรกรผู้ทำฟาร์มไก่เนื้อ 7 ราย กลางน้ำจากพ่อค้าคนกลาง 4 ราย และปลายน้ำจากผู้บริโภค 19 ราย

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์ เอกสาร บทความจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package for Social Sciences) ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าตัวเลขการวิเคราะห์ต้นทุ่นฐานกิจกรรม จากนั้นนำค่าสถิติที่ได้มาอภิปรายผลและวิเคราะห์ข้อมูล

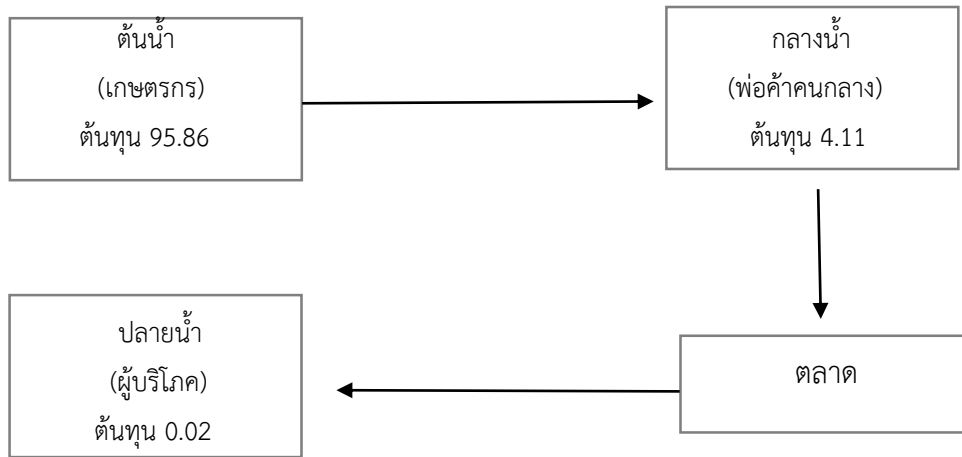
7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคของโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

พบว่า ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ กระบวนการต้นน้ำ กระบวนการกลางน้ำ และกระบวนการปลายน้ำ เริ่มจากกระบวนการต้นน้ำ มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดซื้อและจัดหา ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ และด้านการตลาดและการขาย ส่งไปยังกระบวนการกลางน้ำ เป็นการรวบรวมผลผลิตเพื่อจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยมีตลาดค้าส่ง ได้แก่ ตลาดนัด ตลาดสด และห้างสรรพสินค้า จนถึงกระบวนการปลายน้ำ เป็นการกระจายผลผลิตให้กับผู้บริโภคที่ซื้อเนื้อไก่จากพ่อค้าคนกลางเพื่อส่งผลผลิตไปยังผู้บริโภคภายในประเทศ

7.2 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุ่นฐานกิจกรรมของโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

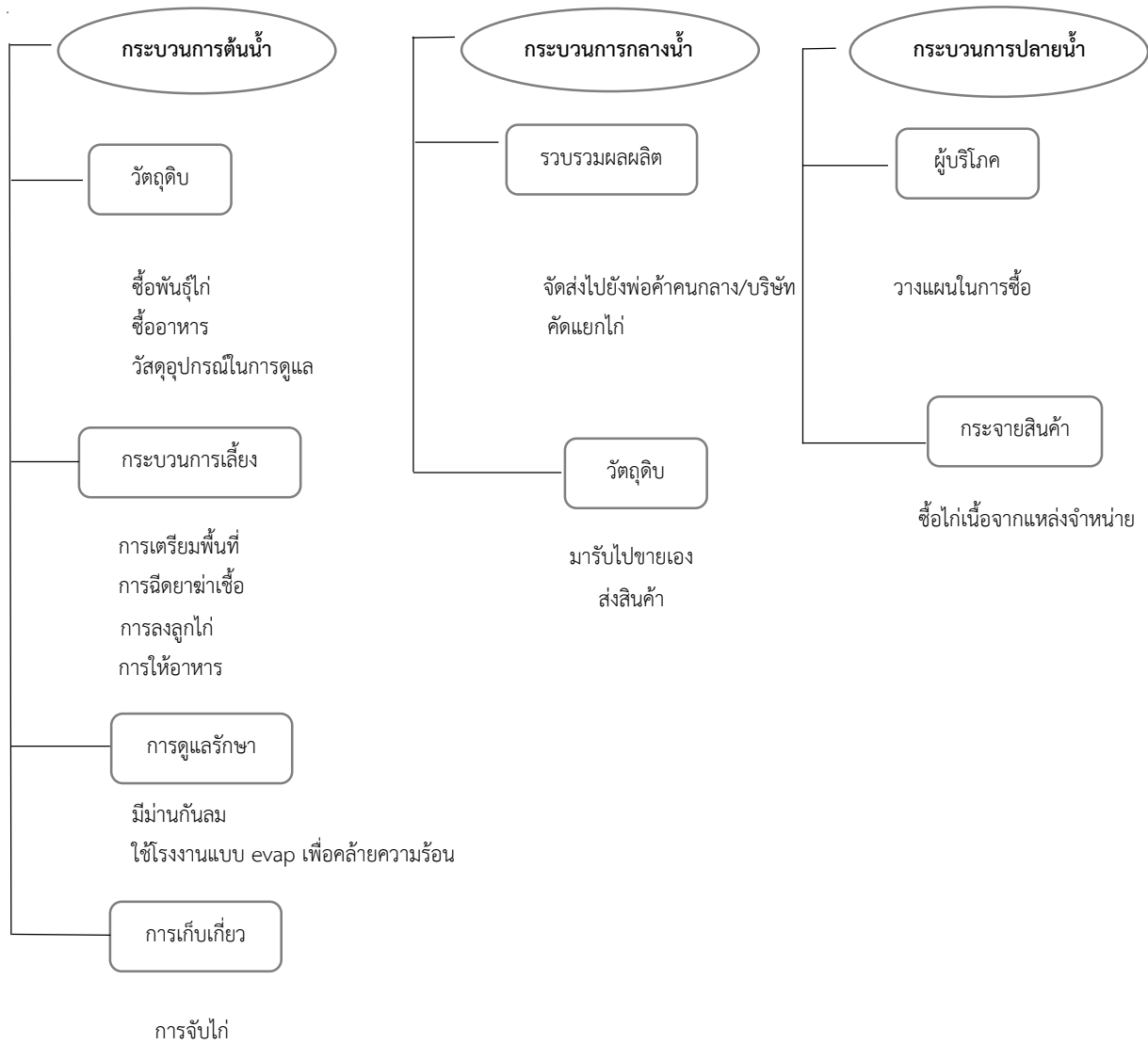
พบว่า ต้นทุ่นกิจกรรมต้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 95.86 ต้นทุ่นกิจกรรมกลางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 4.11 ต้นทุ่นกิจกรรมปลายน้ำคิดเป็นร้อยละ 0.02 สามารถเขียนอธิบายรูปแบบตามกระบวนการของโซ่อุปทานฟาร์มไก่เนื้อ แสดงรายละเอียดตามภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปต้นทุนห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

7.3 แนวทางการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

พบว่า ตัวแบบสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการโซ่อุปทานที่สากลนิยมนำมาประยุกต์ใช้ คือ SCOR Model ซึ่งให้ความสำคัญกับ กระบวนการสร้างความเป็นเลิศอย่างเป็นระบบทั้ง 5 กระบวนการหลักภายใน โดยจะประยุกต์ใช้หลักการของ SCOR Model ระดับที่ 1 ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดขอบเขต การดำเนินงานตามหลักการที่สำคัญ จากการวิเคราะห์พบว่า การวิเคราะห์ของแบบจำลอง SCOR Model ของโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อ ในส่วนของผู้ผลิต ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การจัดหา การผลิต และการจัดส่ง และ ในส่วนของผู้ค้า คนกลางและผู้ค้าปลีก ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การจัดหา และการจัดส่ง สามารถสรุปรายละเอียดการวิเคราะห์ของแบบจำลอง SCOR Model เพื่อการพัฒนาการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี แสดงรายละเอียดตามภาพที่ 2 ได้ดังนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบจำลอง SCOR Model เพื่อการพัฒนารจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี

8. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการจัดการโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

8.1 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ในส่วนของต้นน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.9 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ 31-40 ปี และระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมามีอายุในช่วง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.3 เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมามีระดับการศึกษาเป็นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.3 เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมามีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.6 และรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.3 เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อ 3-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมามีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่เนื้อมากกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.6 และประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.3 เกษตรกรส่วนใหญ่มีการวางแผนในการเลี้ยงไก่เนื้อ คิดเป็นร้อยละ 100 เกษตรกรส่วนใหญ่มีเนื้อที่ในการเลี้ยงไก่อะหว่าง 5-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.7 รองลงมามีเนื้อที่ในการเลี้ยง

ไก่อมากกว่า 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.3 และส่วนใหญ่พื้นที่ในการเลี้ยงไก่เป็นของเกษตรกรเอง คิดเป็นร้อยละ 85.7 รองลงมา เป็นอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 14.3 เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อแท้และพันธุ์ผสมหรือคอกขาว คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาเป็นพันธุ์คอร์นิช คิดเป็นร้อยละ 14.3 ลักษณะการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงในระบบเกษตรพันธสัญญาแบบ รับจ้างเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 42.85 รองลงมาเป็นการเลี้ยงแบบอิสระ คิดเป็นร้อยละ 28.57 และการเลี้ยงโดยฟาร์มบริษัทและการเลี้ยงแบบเกษตรพันธสัญญาในรูปแบบประกันราคา คิดเป็นร้อยละ 14.29 ส่วนใหญ่ระยะเวลาการเติบโตเป็นไก่ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 100 และโรงเรือนส่วนใหญ่เป็นแบบ 1 โรงเรือน/1-2 ไร่ และ 1 โรงเรือน/มากกว่า 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.9 และรองลงมาเป็น 1 โรงเรือน/3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.3 เกษตรกรมีการผลิตที่คล้ายคลึงกัน และส่วนใหญ่เลี้ยงแบบระบบอินทรีย์ ไม่ใช้สารเคมีในการเลี้ยงไก่ ส่วนแรงงานส่วนใหญ่จะได้จากการที่บริษัทหาแรงงานต่างด้าวแบบถูกกฎหมายให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ แก่แรงงาน และเกษตรกรส่วนใหญ่มีการวางแผนเรื่องพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตส่วนมากอยู่ในช่วงประมาณ 40-45 วัน มีกระบวนการคัดเลือกที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพ ความปลอดภัยและความสะอาดเป็นหลัก มีการขนส่งโดยรถของบริษัท ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องสภาพอากาศ จากที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ไก่เนื้อมีคุณภาพที่ดีและมีคุณภาพเหมาะที่จะส่งออกไปขายที่ตลาดใหญ่ที่เป็นแหล่งกระจายสินค้าที่สำคัญ

ในส่วนของกลางน้ำ ส่วนใหญ่พ่อค้าคนกลาง/พ่อค้าปลีกเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาจะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25 พ่อค้าคนกลาง/พ่อค้าปลีกส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาจะมีอายุในช่วง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่มากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการขาย 3-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีประสบการณ์ในการขายมากกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 และประสบการณ์ในการขาย 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 และส่วนใหญ่มีแหล่งการขายที่ตลาดนัด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาเป็นแหล่งการขายที่ตลาดนัด คิดเป็นร้อยละ 25 และแหล่งการขายที่ตลาดสด คิดเป็นร้อยละ 25 ปัญหาที่พบส่วนมากจะเป็นเรื่องของไก่ชำ

ในส่วนของปลายน้ำ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 78.9 รองลงมาจะเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 21.1 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.7 รองลงมา มีช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.1 และช่วงอายุที่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเป็นระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.4 รองลงมา มีระดับการศึกษาเป็นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.3 และระดับการศึกษาปวส/อนุปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 5.3 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.3 รองลงมาเป็นอาชีพพนักงานบริษัทและธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 10.5 และอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.5 และรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.3

8.2 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในส่วนของต้นน้ำ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรทั้ง 7 ราย กิจกรรมนี้มีต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนการเตรียมพื้นที่เลี้ยงไก่ ต้นทุนค่าพันธุ์ไก่ ต้นทุนค่าอาหารไก่ ต้นทุนค่ายาป้องกันและรักษาโรค ต้นทุนค่าน้ำ-ค่าไฟ ต้นทุนค่าอุปกรณ์ ต้นทุนค่าขนส่ง ต้นทุนค่าแรงงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนของการเตรียมพื้นที่ของเกษตรกรทั้ง 7 ราย เฉลี่ยต่อโรงเรือน โรงเรือนละ 85,714 บาท คิดเป็นร้อยละ 40 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่าพันธุ์ไก่ เฉลี่ยต่อโรงเรือน โรงเรือนละ 94,071 บาท คิดเป็นร้อยละ 32 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่าอาหารไก่เฉลี่ยต่อโรงเรือน โรงเรือนละ 82,857 บาท คิดเป็นร้อยละ 29 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่ายาป้องกันและรักษาโรคเฉลี่ยต่อโรงเรือน โรงเรือนละ 50,285 บาท คิดเป็นร้อยละ 46 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่าน้ำ-ค่าไฟเฉลี่ยต่อโรงเรือน โรงเรือนละ 14,728 บาท คิดเป็นร้อยละ 62 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่าอุปกรณ์เฉลี่ยต่อโรงเรือน โรงเรือนละ 58,809 บาท คิดเป็นร้อยละ 20 ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่าขนส่งเฉลี่ยต่อครั้ง ครั้งละ 10,000 บาท ของต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนค่าแรงงานในการเลี้ยงไก่เนื้อเฉลี่ยต่อคน 19,174 บาท ของต้นทุนรวมทั้งหมด

ในส่วนของกลางน้ำ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อไก่เนื้อของพ่อค้าคนกลาง กิจกรรมนี้มีต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนการรับซื้อไก่เนื้อ ต้นทุนค่าน้ำมัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนในการซื้อไก่เนื้อเฉลี่ยต่อครั้ง ครั้งละ 17,000 บาท ของต้นทุนรวมทั้งหมด และต้นทุนเฉลี่ยค่าน้ำมันครั้งละ 1,850 บาท ของต้นทุนรวมทั้งหมด

ในส่วนของปลายน้ำที่เกี่ยวข้องกับการซื้อไก่เนื้อของผู้บริโภค กิจกรรมนี้มีต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนการซื้อไก่เนื้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนต้นทุนการซื้อไก่เนื้อต่อครั้ง คิดเป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อครั้ง จำนวน 94.21 บาท ของต้นทุนรวมทั้งหมด

8.3 ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านน้ำ (เกษตรกร) เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรเกิดจากการที่ไก่อาจเป็นโรคท้องร่วงในไก่ หลอดลมอักเสบ ไม่มีการรักษาที่ได้ผลแต่ช่วยให้อาการลดลงหรือดีขึ้นได้ มีแนวทางการแก้ไขคือ มีการควบคุมและป้องกันจัดการสุขาภิบาลที่บริษัทจัดหาให้ โดยให้ความอบอุ่นภายในคอก และป้องกันการแทรกซ้อนของโรคอื่นๆ และทำวัคซีนให้กับไก่ตั้งแต่แรกเกิด รมั้ดระวังการติดเชื้อจากคอกที่กำลังเกิดโรคระบาด และสภาพอากาศในช่วงฤดูร้อนจึงมีแนวทางการแก้ไขคือเลี้ยงไก่ในโรงเรือนระบบ Evap. เพื่อเลี้ยงสัตว์ในเขตร้อนชื้นให้ได้ผล ระบายน้ำได้มากโดยสามารถทำความชื้นและให้ความเร็วลมในโรงเรือน เพื่อใช้ประโยชน์ความเย็นจากความเร็วมลและลมยังช่วยพาความชื้นออกไปจากโรงเรือนซึ่งจะช่วยทำให้ลดความเครียดของไก่ได้ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือต้องจัดการให้กระแสน้ำมีความสม่ำเสมอทั่วถึงกันทั้งโรงเรือนและไม่มีจุดอับลมจึงจะได้ผลเต็มที่

แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านน้ำ (พ่อค้าคนกลาง) ปัญหาที่พบ คือ ต้นทุนค่าขนส่งค่อนข้างสูงเนื่องจากใช้ยานพาหนะไปรับไก่ที่ฟาร์มโดยตรง และตัวไก่ชำเนื่องจากมีการจับไก่ลงตะกร้าในขณะที่ไก่กำลังตื่นเพื่อนำไปฆ่าแหละ จึงมีแนวทางแก้ไข คือ รับซื้อไก่เนื้อในปริมาณที่เพิ่มขึ้นเพื่อควบคุมค่าและจับไก่ด้วยความนุ่มนวลไม่ทำให้ตกใจ

9. ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ (เกษตรกร) ไปจนถึง ปลายน้ำ (ผู้บริโภค) มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกันซึ่งสามารถทำให้กระทบต่อกันได้ ดังนั้นควรมีการจัดตั้งการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ทำธุรกิจฟาร์มไก่เนื้อในจังหวัดกาญจนบุรี โดยการจัดตั้งการประชุม การอบรม เพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือ ประสพการณ์ แก่กันและกันได้ รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแลเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองในการกตรราคาของพ่อค้าคนกลาง และควรมีการอบรมเกษตรกรและแรงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] Office of the Higher Education Science Research Policy Council and national culture (2021). Chicken meat, the meat industry that has grown steadily in the past 15 years. Retrieved from. <https://www.nxpo.or.th/th/8056/>
- [2] Tippawan Muangam (2003). Problems and needs in production and marketing of broiler farmers in Muang District. Phetchaburi Province Retrieved from. http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2557/thippawan_muangum/fulltext.pdf
- [3] Assistant Professor Dr. Suban Iam Wijarn (2015). Contract Farming: Problems, Obstacles, and Suggestions for Risk Reduction of Thai Broiler Farmers. Retrieved from. <file:///C:/Users/acer/Downloads/0927052943>
- [4] Jareewan Chankong, Napaphat Chuaychunu, Praphot Maliwan (2021). Local chicken supply chain. A case study in Nakhon Si Thammarat province. Retrieved from.

<https://riss.rmutsv.ac.th/upload/doc/202210/FLXQ9CpJHE9ZhRp1TsWI/FLXQ9CpJHE9ZhRp1TsWI.pdf>

- [5] Supawit Phuwaprachath (2020). Supply Chain Management of Beef Goat Farmers in Anghong Province. Retrieved from.

<https://archive.cm.mahidol.ac.th/bitstream/123456789/4091/1/TP%20BM.010%202564.pdf>

- [6] Chalermchai Homta (2020). A Study of Korat Broiler Farming Conditions of Korat Broiler Farmers Network, Suranaree University of Technology. Retrieved from.

<http://sutir.sut.ac.th:8080/jspui/bitstream/123456789/8349/2/Fulltext.pdf>